Dr. Király Klára

Hírek a börtönvilágból

Új rehabilitációs program Angliában

A Guys Marsh büntetés-végrehajtási intézetben, Dorsetben új kísérleti program indult, amelynek során az elítéltek elsajátíthatják a még be nem tört, illetve kezelhetetlen lovakkal való bánásmód alapjait. A büntetőintézet vezetése Monty Roberts, amerikai tréner módszerét vette át. Véleményük szerint hasznos ismeretekre tehetnek szert a tanfolyamon résztvevők. Celia Hustie, a Guys Marsh oktatási ügyeiért felelős vezetője, 2005 márciusa óta engedett teret a fenti kezdeményezésnek. Azon az álláspontón van, hogy a fogvatartottaknak szükségük van olyan elfoglaltságra, amely megnyugtató légkört teremt. Úgy gondolja, hogy a jóga és a relaxációs terápia mellett, az elítéltek rehabilitációjában helye lehet a sokak szerint szokatlan és vitát kavaró tanfolyamnak is. Hustie asszony úgy véli, hogy javulhat a fogvatartottak magatartása, fejlődhet a személyiségük és nőhet a kötelességtudatuk, hiszen más élőlényekkel felelős módon kell foglalkozniuk, és gondoskodniuk.

A londoni parlament Közösségi Ügyek bizottsága egyik jelentésében arról számolt be, hogy a 76000 fős angliai és wales-i börtönpopuláció kisebb felének, mindössze 32000 fogvatartottnak van lehetősége valamiféle munkavégzésre az intézetekben. Kevesebb, mint 8%-uk kerül csak abba a szerencsés helyzetbe, hogy munkája során a kreativitását is kamatoztatni tudja (például egy asztalosműhelyben).

A Bűncselekmények Áldozatai Alapítvány igazgatója nem ért egyet azzal, hogy az elítéltek nevelését a fentiekhez hasonló kezdeményezések révén érjék el. A szervezet úgy véli, hogy a büntetőintézetek vezetői nem elég szigorúak, és nincsenek olyan céltudatos szakmai képzések, amelyek révén az elítéltek szabadulás utáni szabálykövető életmódját és megélhetését biztosítani lehetne.

Forrás: Prisoners learn lessons about horses by David Leppard and Claire Newell. The Times, 2005. 09. 02.

Szakképzés a kenyai Langata büntetőintézetben

A kenyai Langata, nők számára fenntartott büntetés-végrehajtási intézetben sikeresnek mondható az elítéltek oktatása, képzése. 2005 nyarán 239 fogvatartott vehette át a bizonyítványát. A képzés több területen folyik: szabó, horgoló-kötő, hímző, a HIV megelőzést segítő szociális munkás szakok között lehet választani.

A megkérdezett elítéltek azt nyilatkozták, hogy fontos volt a tanulás a büntetés letöltése alatt, mivel célt adott számukra, és könnyebbé tette elképzelni a jövőt a szabadlábra kerülést követően.

A Langatában folyó szakképzési programok mintául szolgálnak az országban található 93 büntetőintézet számára. A börtön vezetői kiemelték, hogy csak szponzorok segítségével tudják megvalósítani a rehabilitációs programokat. Az Emmaus Biblia Isko-

la, az Infinite holdingtársaság és még több más cég is támogatást nyújt az elítéltek képzéséhez. A szponzorok köre azonban nagyon lassan bővül, mivel sokan tartanak attól, hogy egy számukra ismeretlen területet finanszírozzanak.

Forrás: Inmates reap fruits of prison reforms by Elizabeth Mwai. The Kenya Daily News, 2005. 07. 29.

Felmérés az ír börtönnépességről

A Probation and Welfare Service felmérése, amelyet az ír büntetés-végrehajtási intézetekben végeztek, meglepő képet festett a fogvatartottak letartóztatás előtti szociális hátteréről. Az elítélteknek 1/4-e a bebörtönzést közvetlenül megelőzően, több mint a fele pedig életük valamelyik periódusában hajléktalanként élt.

A további vizsgálódások megállapították, hogy azok 1/3-ánál, akik a letartóztatáskor hajléktalanok voltak, mentális betegséget diagnosztizáltak, a 2/3-uk pedig rövidebb-hosszabb időt töltött valamelyik pszichiátriai intézetben. A többségük súlyos kábítószerfüggő volt.

A rendelkezésre álló adatok szerint az írországi börtönpopuláció egy jelentős részét a kisebb súlyú bűncselekményt elkövető viszszaesők alkotják.

Forrás: More than half of prisoners have history of homeless. Irish Daily News, 2005. 08. 29.

Fogvatartottak a telefonközpontban

Az egyik singapuri börtönben a női elítéltek a foglalkoztatás részeként telefonközpontos és telemarketinges feladatokat látnak el. Egyelőre ez csak egy kísérleti program, amelyet a Rehabilitációs Vállalkozások singapuri társasága finanszíroz.

A munkavégzés ugyanolyan jellegű, mint ha a fogvatartottak egy kereskedelmi központban dolgoznának. Az előfizetéses telefonkártyákról és a különféle termékekről kell felvilágosítást adniuk az érdeklődőknek.

Forrás: Prisoners work in call centre by George Lind. The Scotsman, 2005. 07. 29.

Önálló elítéltek

Az ausztráliai Murray Bridge-ben (közel Adelaide-hez), az alacsony és közepes biztonsági fokozatú Mobilong büntetés-végrehajtási intézetben, befejeződött a börtönépületek bővítése. Ez az építkezés azért volt nagy jelentőségű, mivel az utóbbi 10 évben Dél-Ausztráliában ez volt a legnagyobb férőhelynövelést biztosító beruházás: a munkálatok négy millió dollárba kerültek.

Az intézet új részében 50 főnek biztosítanak elhelyezést. A rehabilitációs program részévé vált, hogy a fogvatartottak magukra főznek, és saját maguknak mosnak. A börtön vezetése szerint ez azért fontos, mert az elítélteknek szükségük van a szabad élethez hasonló körülményekre. Ha az önmagukról való gondoskodás képességét teljesen elveszítik, sebezhetőbbekké válnak a szabadulást követően.

Forrás: Low-medium security prison extension opens by Andrew Revot. The Australian Sun, 2005. 09. 02.

Ásatási terület a börtön közelében

A Nevada Állami Büntetés-végrehajtási intézetben, Carson Cityben Mike Budge fegyőr és néhány elítélt ásatási munkálatokba kezdett a börtön közelében. Budge amatőr régészként már régóta tudta, hogy több kisebb barlang is található a büntetés-végrehajtási intézet és a börtön rendszámtáblákat gyártó üzeme közelében. A járatokat a környéken élők már több mint 100 évvel ezelőtt is ismerték, de azok 1981-ben betemetésre kerültek, anélkül, hogy a tudósok a kutatásokat befejezték volna. Csak néhány óriás őslajhár lábnyomot mentettek meg, és szállították át a Nevada Egyetemre, Reno-ba.

Budge és a fogvatartottak 9 újabb lajhár és néhány mamut lábnyomra bukkantak, amiket átadtak az állam történelmi emlékek megtartásáért felelős intézetnek. Gene Hattori archeológus megvizsgálta a leletek életkorát, és keletkezésük idejét a pleisztocén korszakra helyezte.

A büntetés-végrehajtási intézet biztonsági igazgatója leállíttatta az ásatásokat, mivel a járatok nem voltak megfelelően alátámasztva, és bármikor beomolhattak. Budge szerint mindössze 2200 dollárra lenne szükségük, hogy biztonságossá tegyék az alagutakat, és folytatni tudják a munkát. Véleménye szerint érdemes lenne még régészkedni a környéken, mivel a földtani vizsgálatok azt mutatják, hogy az intézet közvetlen közelében még van két másik feltáratlan barlang is.

Forrás: Nevada prison official asks inmates to dig out old cave by Anthony Small. The Las Vegas Sun, 2005. 09. 03.

Ujjlenyomat azonosító biztonsági rendszer Skóciában

A Clackmannanshire megyében, Tullibodyhoz közel található magas biztonsági fokozatú Glenochil intézetben új, 3 millió font értékű biztonsági rendszer került beszerelésre. A biztonsági rendszer lényege, hogy – egy PIN kód beütését követően – a börtönszemélyzet tagjai az ujjlenyomatukat használják személyük azonosításához. A sikeres személyazonosítást követően engedi csak a rendszer, hogy a fegyőrök kinyissák, ill. becsukják a cellák ajtaját.

A 420 elítéltből néhányan azonban rájöttek arra, hogy hogyan lehet a rendszert kijátszani, és titokban átszöktek a riválisaik zárkáihoz, hogy a korábbi sérelmeiket megtorolják. Az ujjlenyomat azonosító rendszer nemcsak a Glenochilben, hanem az Edinburghban található Saughton büntetőintézetben is csődöt mondott.

A Glenochilben egyelőre még nem tudták teljesen visszaállítani a hagyományos őrzési módszert, mivel még nem került sor a régi zárak visszaszerelésére. Így csak az ellenőrző helyiségeken keresztül lehet megközelíteni a cellákat, ami kerülőutat jelent.

A Skót Börtönszolgálat szeretné megtartani a már kifizetett modern technológiát, ezért a fennálló probléma kiküszöbölésérőI és alternatív megoldásokról tárgyalnak.

Forrás: Prisoners unpick hi-tech lock system by Lauren Mirzai. The Scotsman, 2005. 09. 22.

Új telefonhálózat az USA szövetségi büntetés-végrehajtási intézeteiben

Az Egyesült Államokban és Puerto Ricoban összesen 100 szövetségi büntetés-végrehajtási intézetben kerül sor új telefonhálózat kiépítésére. A szervereket az Unisys, a

telefonhálózat hardware részét az Intel építi ki, a szoftvert a Plano (Texas állam) székhelyű Value Added Communications biztosítja. A Szövetségi Börtön Hivatal hároméves időtartamra kötött szerződést a fenti cégekkel.

A fogvatartottak telefonhasználatát illetően a tervek szerint az elítéltek bankszámlájáról lesz leemelve a kezdeményezett hívások összege. A számlákat a büntetés-végrehajtási intézet kezeli meghatalmazottként. Az „R" beszélgetés lehetősége is adott lesz mindenki számára.

Forrás: Unisys gets prison phone contract by Jimmy Burns. The Philadelphia Business Journals, 2005. 09. 12.

Hogyan lesz a teafilterből cigaretta?

A Kanada jelentős részében bevezetett dohányzási tilalom arra ösztönzi az elítélteket, hogy újabb és újabb módszerekkel készítsenek maguknak cigarettát. A Winnipegben (Manitoba régió) található Headingley Büntetés-végrehajtási Központ kénytelen megválni a korábban rendszeresen használt Earl Grey és Darjeeling teafilterek használatától.

A fogvatartottak a kiszárított filter papírt használják a saját készítésű „dohány" csomagolására. A nikotin rágótablettákból főzéssel távolítják el a nikotint, ami leülepedik az edény aljára, és könnyen hozzáférhetővé válik. Az így nyert nikotint összekeverik a kiszárított tea levelekkel. A börtönszemélyzetet megdöbbentette az újfajta cigaretta megjelenése, mivel egyetlen szál elkészítéséhez kétnapi munka szükséges.

A Headingley büntetőintézet 2003 novemberében vezette be a dohányzási tilalmat, amelyet továbbra is minden eszközzel fenn akar tartani, ezért a jövőben csak instant teát ihatnak az elítéltek.

Forrás: Prisoners' new tobacco by George Anessy. Manitoba Daily News, 2005. 09. 13.

Kanadai elítéltek segítik a hajléktalanokat

Dél-kelet Calgaryban öt új társasházat állított fel a Habitat for Humanity. A szervezet fő célja az emberhez méltó élettér kialakítása és a hajléktalan állapot megszüntetése.

A Habitat for Humanity-t 1976-ban alapították, de a szervezet kanadai egységét csak 1985-ben hozták létre. A társaság feladatai közé tartozik, hogy segítséget nyújtson a fedél nélkül maradt embereknek. A bajba jutott családok önkéntesekkel együtt építenek új otthont maguknak, majd később a kapott segítséget nekik is viszonozni kell, és részt kell venniük a következő építkezések valamelyikén. A Habitat for Humanity egy független, ökumenikus, non-profit szervezet, amely világszerte az elszegényedési folyamatot igyekszik megállítani. Eddig 100 országban 200 000 otthon létrehozásában vett részt, és nyújtott segítséget azoknak, akik nem tudnak banki kölcsönt felvenni.

A Bowden büntetés-végrehajtási intézetből nyolc elítélt vett részt a fent említett öt társasház felépítésében, akikre a munka elvégzése alatt egy fegyőr vigyázott. A börtönigazgatóságtól három hetet kaptak a feladatuk befejezésére. Eddig még csak kísérleti

jelleggel került sor a fogvatartottak bevonására, de lehet, hogy a jövőben rendszeresíteni fogják alkalmazásukat.

Forrás: Bowden prisoners built new homes by Jim Suhr. Calgary Sun, 2005. 09. 24.

Konvex tükör a börtönökben

A Bennett Mirror Technologies 1000 darab törhetetlen konvex tükröt adott el Kalifornia államban. A cég Új-Zélandon és Ausztráliában már nagy felvevő piaccal rendelkezik, ezért terjeszkedni kezdett Nagy-Britanniában és az Egyesült Államokban, pontosabban Kalifornia Államban is. A törhetetlen tükröket jól lehet a büntetés-végrehajtásban is alkalmazni, a börtönök műszaki felszereltségének ez irányú javításával tovább nőhet a büntetőintézetek belső biztonsága.

A vállalatot Christchurchben, 1949-ben hozták létre, amely először csak fali tükröket gyártott. A cég a műszaki fejlődéssel párhuzamosan szélesítette ki termékei körét. Hét évvel ezelőtt kezdett el polykarbonát konvex tükröket készíteni, amellyel akkora sikert ért el, hogy az éves forgalmának 20%-át ezek gyártása teszi ki.

Néhány kaliforniai büntetés-végrehajtási intézetben három napig tartó ütésteszt során győződhettek meg a tükrök ellenállóságáról.

Forrás: New Zealand technology helps US prisons monitor inmates by Georgina Bond. The California Sun, 2005. 10. 09.

Ásatáson segédkeznek az izraeli elítéltek

Izraelben, Meggido közelében egy 3. századi templom romjaira bukkantak, miközben a büntetés-végrehajtási intézet új szárnya számára készítették elő a terepet. Az ásatások vezetője Yotam Tepper véleménye szerint a térség legrégebbi keresztény templomát sikerült felfedezni. Az elítélteknek pár hónap alatt sikerült teljesen kiásniuk a templom maradványait.

A régészek a legértékesebb leletnek a két gyönyörű, keresztény szimbólumokkal díszített mozaikot tartják, amely pótolhatatlan értéket képvisel.

Forrás: Prisoners uncovers ancient church by Michael Skill. Izrael Daily News, 2005. 11. 08.

Engedélyezett tetoválás a kanadai börtönökben

Hat kanadai büntetés-végrehajtási intézet kapott engedélyt és 700000 dollár anyagi támogatást a kormánytól, hogy a börtönön belül tetováló házakat nyissanak. Az elítéltek szabadon és félelem nélkül készíthetik el művészi igényességről árulkodó rajzaikat.

A tetoválást engedélyező szövetségi kísérleti program a fertőző betegségek terjedését kívánja megakadályozni. Öt dollárért lehet új, steril tűt vásárolni, nem kell saját készítésű eszközökkel végezni a munkát. A program bevezetését az indokolta, hogy 2004-ben a fertőzések kezelése már többe került, mint jelenleg a steril eszközök biztosításának a finanszírozása.

A Manitoba Rockwood büntetőintézetben eddig kedvező visszhangja van a kezdeményezésnek, az elítéltek elégedettek az új lehetőséggel. A Kanadai Büntetés-végrehaj-

tási Szolgálat azonban úgy döntött, hogy a kísérleti programot 2006-ban felül fogja vizsgálni. Kiértékelik az eredményeket, és mérlegelni fogják, hogy engedélyezzék-e a program folytatását. A bizonytalanság oka elsősorban az, hogy a börtönszemélyzet attól tart, hogy a tetováláshoz szükséges eszközök átalakíthatók támadásra alkalmas fegyverekké.

Forrás: Government training prisoners to tattoo each other by Tom Blackwell. National Post, 2005. 11. 10.

Női elítéltek helyzete a skót börtönökben

A skót büntetés-végrehajtási intézetekben fogvatartott nők 1/3-a bolti lopás miatt tölti a büntetését. A statisztikák arról tanúskodnak, hogy erőszakos bűncselekményt 10-ből mindössze egy női elítélt követett el.

A szakemberek zöme úgy gondolja, hogy az intézetekben lévő nők nagy részének nem lenne szabad börtönben lenniük, hanem velük szemben elterelésre lenne szükség. Ezt az a helyzet is indokolja, hogy néhány intézetben, például a Cornton Vale-ban kiemelten magas a női fogvatartottak öngyilkossági ráta. Dr. Andrew McLellan, a Skót Börtönszolgálat munkatársa tanulmányában számadatokkal is alátámasztotta, hogy sürgősen szükség lesz a változtatásokra. Kiemelte, hogy a Cornton Vale-ban elhelyezett nők jelentős hányadának van droggal kapcsolatos nehézsége, 80%-uk mentális problémákkal küzd. 75%-uk nemcsak bűnelkövetőként van nyilvántartva, hanem korábban maga is áldozata volt valamilyen bűncselekménynek.

A tanulmány szerint a skót női elítélteknek speciális megoldásra lenne szükségük, amihez egy komoly forrásokkal rendelkező segítő hálózatot kellene megteremteni.

Forrás: Female prisoners in jail by Marcello Mega. The Scotsman, 2005. 10. 08.

Alaszka csatlakozik a Lexis Nexis hálózathoz

Az alaszkai büntetés-végrehajtásért felelős minisztérium hozzájárult ahhoz, hogy a büntetés-végrehajtási intézetekben az elítéltek számára is elérhető legyen a Lexis Nexis hálózat. A Lexis Nexis jogi és üzleti információs rendszer, amelyet 12 állami büntetés- végrehajtási intézetben, 58 biztonságos terminálon keresztül érhetik el a fogvatartottak. Egy nem állami finanszírozású büntetés-végrehajtási intézet is hozzáférést kap majd a Lexishez.

A Lexis Nexis biztonságos, zárt hálózat, amelyet a könyvtárakhoz csatlakoztatnak. Ez nagy előrelépést jelent, hiszen ezáltal a fellelhető anyagok száma a többszörösére emelkedik. A Lexis előnye, hogy digitális alapú szolgáltatást nyújt, tehát nincs szükség az információtárolást szolgáló épületek, könyvtárak bővítésére.

A hálózat használata során fogvatartottak az internettől, illetve az e-mail írástól el vannak zárva, tehát semmiféle módon nem léphetnek ki a külső web-oldalakra.

Forrás: Lexis Nexis in Alaska by Kenny Thomson. Alaska National Post, 2005. 10. 08.